

2. dva z napisam: M. Aurelius Antoninus Aug. leta 178 ali 179 po Kristusu;
3. eniga z napisam: M. Commodus Antoninus Aug. Imp. III. cos. III. leta 181;
4. dva, katerih je eden srebern, z napisam: Gordianus III. Pius, od leta 238—244;
5. eniga cesarja Valeriana od leta 254—259, ki je prav slabiga srebra;
6. eniga z napisam: Claudius II. Gothicus od leta 268—270;
7. pet Aurelianovih od leta 270—275;
8. eniga cesarja Proba od leta 276—282, ki ima na zadnji strani napis: Providentia Aug.;
9. dva cesarja Maksimiana Herkuleja od leta 285—305;
10. eniga Dioklecianoviga, ki ima zad napis: D. N. Diocletiano Felicissimo Sen. Aug. — Skovan je bil, ko se je bil Dioklecian vladi že odpovedal, mende med letam 305—313.
11. eniga Maksencieviga, ki je bil leta 308 nasprotnik cesarja Konstantina Velikiga. Na zadnji strani ima napis: Conserv. Urb. Suæ, in tempelj s šestimi stebri, med katerimi sedi ženska podoba, ki Rim poméni;
12. eniga z napisam: Val. Maximinus Daza, ki je bil sovladar cesarja z iménam Galerius Valerius Maximianus Armentarius od leta 305—313. Skovan je bil v Sisku (Monet. sig. Sisc);
13. eniga Licinia starejiga (Licinius Senior) od leta 307—324, tudi v Sisku skovan;
14. Osem cesarja Konstantina Velikiga od leta 307—337, večidel tudi v Sisku skovanih. Med temi je eden posebno znamenit z napisam: Vot. XX. (Vota vicennalia), ki na 20. leto Konstantinove vlade spomni, ki se je ob času Nikejskiga zbora v letu 325 slovesno obhajalo;
15. eniga ravno tega cesarja, ki je bil, kakor nekteri terdijo, v spomin prestave cesarskiga sedeža iz Rima v Carigrad v letu 330 skovan;
16. eniga v Sisku skovaniga, careviča Fl. Julia Krispa, Konstantinoviga sína in sovladarja, desetiga in zadnjiga leta njegove sovlade, tedaj leta 326. Tega reveža je cesar Konstantin v naših krajih, namreč v Poli v Istrii — nar berže po krivici — umoriti dal;
17. dva Konstantina mlajiga, ko je še carevič bil, tedaj od leta 317—337, eden v Sisku, drugi pa v Kartagini (Signata Moneta Carthagine) skovan;
18. štiri cesarja Konstancia, eden skovan med letam 325 in 337, drugi trije pa med letam 337 in 361, dva v Sisku, eden pa v Trevirih (Signata Moneta Treviris);
19. dva cesarja Valentiniana I. od leta 364—375, oba v Sisku skovana;
20. dva z napisam: D. N. Valens &c. od leta 364—378;
21. eniga, v Sisku skovaniga, cesarja Graciana od leta 367—383.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Primorja v Kastvi 31. maja. Želja, ktero so Novíce v 42. listu razglasile, da bi natanjčin pretres Babudroviga zdravila zoper stekljino resnico ali pa sleparijo odkril, tli tudi v našem sercu; teško čakamo, da bi se umni možje, zdravniki, ranocelniki in lekarji probudili *).

Véra in zaupanje v leto zdravilo med našimi Primorci sta tako čudna, da dvojiti nad njim je greh, in dvojbo izgovoriti, prederznost. Očitno se pripoveduje, da v vsi naši Liburnii ni še nobeden po Babudrovim zdravilu stekel. Ni tega še 8 let, kar je pred našim mestam besni pès, pred kakor je iz neke štacune puška v njega počila, eniga berača in deklico Franciško Pavliničovo ugriznil. Beraču je naš verli domorodec dr. Vlah ugriz nanagloma izrezal, rano s smodnikom požgal, in ga tako srečno rešil. Dekle pa je steklo, in štirideseti dan za grozovitno smertjo umerlo; vsi drugi pa, pravijo, so se po Babudrovim zdravilu smerti oteli.

V priložnosti, ker je moj stričevič Matevž M. ugriznjen bil, sim jez vso svojo moč napél, da bi v tem zdravilu kaj znaniga dobil; alj nisim nič družiga kakor menda stolčene španjske muhe z dvojnimi nepoznanimi

praham zamešane zapazil. Tudi zdravnik slavniga uspomina rajni dr. Lipič ga je enkrat pregledoval, in v Padovo, da bi ga kemijsko preiskal, sabo uzel; alj kaj si je od tega zdravila ta imenitni mož mislil, ne vém. Zvedilo se dalje ni nič.

Jez sim v zdravilstvu ptujic; ne smém in tudi ne morem serpa v ptujo pšenico gnjesti: naj se tedaj modri in bistrourni zdravniki za korist človeštva na staro skušnjo naslonijo, nove poprimejo, in na natanjčni pretres uzdignejo. Menda je že čas, da se stara sleparija odkrije in kaznuje, ali pa resnica spozná in nadari *).

Andrej Marotti.

Iz Brašlovč 31. vel. tr. (Nove dela slovenskih umetnikov). Veselje je viditi, kako se umetnija tudi med nami povzdiguje, in de dela vsake umetnijske verste na svetlo izhajajo, ki so v resnici hvale vredne. Toliko veči veselje je pa tistimu, ki so mu take dela v vlast prišle. Med take srečne se šteje tudi Brašlovška fara.

Že v listu 51. tečaja 1848 je bilo po „Novicah“ oznanjeno, kako verla stranska altarja sta nam gg. Langus in Tomic v cerkev spravila. Ta dva altarja lepoto velkiga, ki ga je leta 1772 Celjski podobar Galo umetno izdelal, in Banko iz Krajnja pozlatil, mnogo povikšata. Od 9. tega mesca stoji pa tudi ena stranskih kapél ozaljšana, kakor si ne moremo lepši želeli. Umeten podobar Tomic iz Št. Vida nad Ljubljano nam je postavil vès nov altar „7 žalost D. M.“ s primernimi oboki in stebroma in prečudno lepimi podobami. Žalostne Matere podoba z mervim Sinam v naročji bi se mende ne dala bolj po resnici izraziti. Poleg klečéca Magdalena še celo lepoto mnogo povzdigne. Tako po resnici ste izdelane dvé podobi ob stranéh sv. Frančiška Saverijana in sv. Terezje. Kar tronu altarjevemu posebno primerno stoji in mu vse lastno lice da, je 6 obrazkov, njih 5 okolj štatve do naročja, eden pod njo.

Ta čisto nova Tomcova misel je dosihmal od mnogih pretresovavcov — ki vsi od kraja celo delo, kakor mu gré, hvalijo — še vso posebno hvalo dobila.

Tomic, pobožnosti bolj postreči, ni gledal na svoj dobiček, in je naprosil izverstniga izobraznika g. Pavla Künla izobraziti mu po dani meri 6 dogodb iz Mariiniga življenja, ki s štatvo tistih 7 žalost kažejo, ki jih keršanska pobožnost že od nekaj posebno časti. G. Künl je to delo slavno doveršil in se skozi in skozi praviga umetnika skazal.

Tako imaš, dragi bravec, altar pred sabo, ki bi v vsaki mestni cerkvi bil na svojim mestu. Tudi kinč z barvami je vès pristojin.

Je pa navada tū okolj, de bolj imenitni altarji razun trona še veliko sv. podobo v svoji sredi imajo. Pobožnim farmanam, ki so s toliko gorečnostjo skerbili, de bi se altar 7 žalost D. M. kolikor mogoče, vredno napravil, se želja ni mogla odreči, de bi tudi ta nov altar tako storjen bil; sosebno, ker je poprejšnji bil po tem načinu narejen.

In tū nam je prvi malar na Slovenskim, gospod Langus v Ljubljani, podobo izrazil, ktere smo serčno veseli. V Mariinim obrazu se vidi tista velika britkost, zravno pa popolna vdanost v Božjo voljo, kakor si jo nad kraljico marternikov mislimo. Mertvo telo Izveličarja, nja lega, britkost svetiga Janeza in Magdalene; vse je pred tebo, kakor si dogodbo v resnici misliš. Vse te osebe storijo med sebo gomilo, ki sama na sebi in v razmeri z okolico ničesar drugače želeli ne pusti, kakor je. — Altar je prečudno lep, naj se v sredi vidi podoba ali štatva.

*) Želja se je deloma že spolnila v 43. in 44. listu. Vred.

*) Ravno to je tudi namen »Novic« bil, ko so vzele to reč v svoj list. Vred.

Ta popis je zato nekaj dalje razpeljan, de fare, ki bi si rade kaj k cerkvi pripravile, vedó, kam se oberniti sméjo, de gotovo dobro delo dobijo. S tem pa ne želim, de bi se kteriga družiga podobarja ali izobrazevavca čast le za las pomanjšala. Dan današnji se na mnogih krajih lepe nove dela po cerkvah najdejo, ki svojiga mojstra hvalijo; de mem gredé le Vranske farne cerkve opomnim, ki jo je g. Rosenberger s pomočjo g. Rangusa iz Gradca toliko verlo ozaljšal. Tudi podružnice Vranske fare so vse lepo prenovljene, ker so ondašnji fajmošter, častiti gospod škofijski svetovavec Andrej Zdolšek mnoge darove svojih pobožnih farmanov za Božjo čast modro obračali, in za pozaljšanje cerkvá tudi velik del svojiga premoženja obernili, ki so si ga v boljših časih prihranili bili. Tudi moji g. umetniki drugim umetnikom niso dela nevošljivi, pa to je gotovo, de ga bodo dobro in pošteno doveršili, kteriga prevzamejo. Mihael Stojan.

Od sv. Križa pri Slatini 28. maja. Na veliko Križovo, 16. dan t. m., gré M. C., dervar, s svojo ženo v Kostrioniško faro k rani božji službi; pa ker sta se v kerčmi nekaj časa pomudila, prideta še le okolj poldné domú. Alj! kako sta se prestrašila, ko pridši blizo svoje dervarske bajte velik dim zagledata. Kar je mogoče hitita, pa ko do bajte prisopihata, je že vse prah in pepél, in dva sežnja proč najdeta svoje poldrugo leto staro dete, skorej vse sožgano in njega glavico od silne vročine razpočeno. Zdej kličeta svojiga družiga 4 leta stariga sina, kar precej dalječ od pogoriša zaslišita žalosten glas; ko se temu približata, zagledata svojiga družiga tudi strašno opečeniga otroka, ki je pred ognjem bežal, pa čisto zmoten ravno na tisto stran, kamor je od vetra gnan plamen švigal. Tudi to dete je drugi dan po strašnih bolečinah umerlo. Ravno tem starišem je pred nekimi leti nar stareji sin po ognji na paši zgoril. — Stariši po kmetih! ali še nimate dosti žalostnih izgledov: Kako strašno se nemarnost in zanikernost „otroke brez varha pušati“ kaznuje! Janez Kalin, nadfajmošter.

Iz Planine. Očitna hvala in zahvala! Hvalo in slavo verlih mož in sosebno iskrenih rodoljubov in šolskih prijatlov ste „Novíce“ zmiraj rade razglasovale; tedaj tudi v takim primerljeju zaupljivo k Vam prihitimo in Vam pričujoče verstice izročimo s prošnjo, da bi blagovolile jih v svoj list sprejeti.

Sram bi nas bilo, ako bi zamolčali, kaj je nepozabljivi gospod Janez Brence, ki nas je 6. dan t. m. zapustil in se v Komendo poleg Kamnika preselil, našim Planinskim otrokom bil, kterim ni bil samo prijazen učenik, temuč tudi njih mili prijatelj, ki si je s svojo neizmerno ljubeznijo do otrok ne samo serca in popolnoma zaupanje šolarjev in šolare, temuč tudi njenih staršev in cele Planinske fare pridobil; gosp. Brence je tudi revnišim otročičem černilo, peresa, popir in bukvice daroval, — jih zraven kersanskiga nauka tudi priljudnosti in lepiga zaderžanja zunaj šole, potrebne sadjoreje in marsikterih drugih dobrih reči učil, in verh vsiga tega še dva mesca l. l. bolniga učitelja dobrovoljno nadomestoval.

Resnično je bilo žalovanje staršev in otrok, ko je v nedeljo po sv. Filipu in Jakobu verli gospod od nas slovó jemal, svoje ljubljene otročiče Bogu priporočeval, in jih poslednjikrat danih naukov opominjal.

Dragi gospod Janez! vémo, da Vaša blaga duša očitne hvale ne iše, ktera dostikrat tudi nevredne doletí, — vunder nas živa hvaležnost sili, Vam s temi versticami serčno hvalo izreči in Vas zagotoviti, da zavolj častivredniga vedenja in obnašanja sploh, zlasti pa

zavolj neutrudljiviga podučevanja šolske mladosti, Vas Planina nikoli zabila ne bo. Bog z Vami! Predstojništvo Planinske soseske 30. maja 1852.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesarski patent od 27. maja t. l. naznani, da kazenski zakonik (postavne bukve za štrafinge ali kazni) od 3. sept. leta 1803, pomnožen in prenarejen po novih določilih, na svetlo pride, in da ima od 1. septembra t. l. ta kazenska postava kot edina postava za kaznovanje hudodelstev, pregreškov in prestopkov v celim cesarstvu, zunaj vojne granice, veljavna biti. Pod to postavo spadajo od tistiga časa tudi vsetiskarne hudodelstva, pregreški in prestopki, — za to ima tiskarna postava od 13. marca 1849, kjer je dosihmal veljavna bila, ob veljavnost biti. — Prihodnja zastava (kaucia), ki se bo mogla za politiške časnike ali novíce vložiti, bo segla do 10.000 fl. — Presv. cesar, ki se je pred binkoštnimi prazniki v Prago podal, presv. cesarju Ferdinandu ob njegovim godu srečo vošit (ne pa k odkritju spominka, kakor smo zadnjič rekli), je po slovesnim ondašnjim sprejetji binkoštni pondelj spet na Dunaj nazaj prišel. 5. dan t. m. pa gré po Donavi v Pešt in Budo. Peštiški častnik popiše red slovesniga sprejema, h kterimu je primas vse škofo, deželni poglavar pa vse plemenitaže in viteze cesarskih redov povabil, ki naj se tudi procesije na sv. rešnjiga telesa dan vdeležijo, ktero bojo, kakor scer na Dunaji, cesar z nar večí slavnostjo tu spremili; ogerski častnik (Spiegel) pravi, da si je dal cesar za te slovesnosti novo ogersko obleko napraviti, ki brez biserov in orožja sama 20.000 fl. veljá. — Celih ali na četert (flike) razdeljenih bankovcov stare sorte po 1 in 2 fl. ne menja nobena bankna kasa več; posebno prošnjo mora vložiti, kdor jih hoče še spečati. — Iz Hamburga je prišlo na Dunaj nekoliko zlatiga peska, ki se ga sedaj toliko v Kalifornii dobí; — črnemu pesku, kakor ga imamo navadno za pisanje potresti, je podoben, le da se bliší. — Poslednjič smo spomnili govora učeniga barona Hammer-Purgstalla o „znanosti več jezikov“; danes povémo na dalje, da je rekel: da starodavnim omikanim ljudstvom sta zadostila 2 jezika — gerški in latinski —, čeravno se je takrat še več jezikov govorilo, kot dandanašnji. 300 jezikov se je govorilo v teržnim mestu Dioscurias na Pontu; rimski jezik se je pozneje pogubil, dokler se je po cerkvi spet razcvetel. En sam jezik na svetu bi razvitje narodovnosti zaverl. Ni preveč, če omikani človek dandanašnji saj 3 jezike razume. V austrijskim cesarstvu je znanost več jezikov živa potreba. Vsak Austrian naj zna saj 2 jezika: nemški jezik in pa jezik tiste dežele, v kteri služi. Govornik je po tem na lep izgled cesarja pokazal, ki razun družih Europejskih jezikov govori 4 poglavne jezike cesarstva: nemškiga, ogerskiga, slovanškiga in laškiga. — Cesarstva še ne bo tako berž na Francoskim, ker nek spis v Napoleonovim vradnim listu pravi, da še ni treba republike premeniti. — Tisto grozovito babo Laffarge, ki je pred nekimi leti svojimu možu zavidala in je bila obsojena v vedno ječo, je Napoleon oprostil. — Ena nesreča za drugo zadeva kristiane v Bosni. Komaj so se bili Omer-Pašata znebili, je unidan njih veliko mesto Sarajevo do zadnje kersanske hiše in kapéle popolnoma pogorelo, samo serbska cerkev je ostala. Turki so divjali pri ognji kot razbojniki; so kristjane bili, magazine s sekirami sekali, kradli in ropali. Ne vé se še začetek ognja.